

NA POSLEDY PLAČEM



Zdenka Wenzlová Švábeková

Autor: © Zdenka Wenzlová Švábeková
Korektúra: Mgr. Lenka Mondočková
Obálka: © Zuzi Maat
Vydavateľstvo: © Elist s.r.o.
Rok vydania: 2019, prvé vydanie

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-8197-249-2

Venujem ti túto knihu, iba odkaz krátky,
nájdeš v nej lásku aj utrpenie ženy, matky.

S láskou autorka

Predslov

Naposledy plačem...

Keď na mojom pracovnom stole zazvonil telefón, ani mi nenapadlo, že práve v tejto chvíli cezo mňa prejde ďalší skutočný, takmer až neuveriteľný príbeh.

Príbeh ženy, ktorá pod ťarchou nezvládnuteľných udalostí strácala chuť žiť.

Na stretnutie, ktoré sme si dohodli, prišla pekná, vkusne upravená nevysoká šesťdesiatnička s inteligentným prejavom. Iba jej pohľad prezrádzal akúsi bolesť dokreslenú jemnými vráskami. Keď sme sa usadili za kaviarenským stolom, všimla som si, že sa jej chvejú ruky. Keď prehovorila, jej slová mi zneli ako posledná svedčnosť pred popravou.

Ešte nikdy som nevidela v človeku toľko pokory a zmiernenia sa so životom. Posledné slová, ktoré som od tejto ženy na našom treťom stretnutí počula, zneli: „Naposledy plačem.“

Tieto slová mi rezonovali v hlave a neustále ma nútili sa nimi zaoberať. Dlho som v sebe lúštila hádanku, čo tým chcela povedať. Začala som písať prvé riadky tohto príbehu a len tak mi napadlo, že knihu pomenujem podľa týchto dvoch silných slov.

Napriek tomu som ich pravý význam pochopila až v deň, keď mi poštár doručil obálku.

Odosielateľ: Jana Zacharová Pavlasová.

Zvedavo som ju otvorila a začala čítať list od ženy, ktorá ma medzičasom oslovila telefonicky a už v tom čase presne vedela, čo chce.

Kapitola I. Slnko v tieni

Boli prázdniny a slnečné počasie sľubovalo zážitky pri vode s kamarátkou Vierkou. V ten deň som nebola vo svojej koži, možno aj preto som zaspala. Rýchlo som však na seba navliekla plavky, oblečenie, zbalila vak s dekou a uterákom. Pri dverách som si uvedomila, že mi chýba kniha. Bez knihy sa nejdem sliť ani na záhradu. Rýchlo som po nej čiahla a vložila ju do vaku. Keď som vošla do kuchyne, mama už sedela za šijacím strojom a šila zákaznícke šaty. Letmo na mňa pozrela. „Najedz sa, než odídeš.“

Nahla som sa k nej a pobozkala ju na vlasy. „Nie som hladná, mami, už meškám, Vierka na mňa čaká. Na kúpku si niečo kúpim. Idem, pá.“

„Daj si na seba pozor, srdiečko, slnko je zradné.“

„Neboj sa, mami, som veľká, viem sa o seba postarať,“ odpovedala som a už ma nebolo.

Vierka, prešľapujúc z nohy na nohu, ma netrpezlivo čakala na konci našej ulice.

„Meškáš, čo si zaspala? Už som k vám chcela ísť zvonit.“

„Ako vieš, že som zaspala? Si čarodejnica?“ Snažila som sa vyladiť úsmev. „Akosi sa mi dnes ani nechcelo ísť k vode, je mi čudne. Ale čo s načatým dňom, poďme teda rýchlo,“ popohnala som teraz Vierku ja.

„Pri vode ťa to prejde, to máš z toho, že si rýchlo vstala. Máš desiatu?“

„Nie, mama mi dala peniaze za vysvedčenie, tak si niečo kúpim.“

„Ty sa máš, mne nedajú. Veď vieš, ako to u nás je,“ povzdychla si Vierka, „ale spravila som si lepák a zarobila malinovku.“

Bolo mi jej ľúto, mala chorú mamu a otca alkoholika. Ale ani u nás to nebolo veselé. Chcela som ju povzbudiť.

„Vierka, myslíš, že u nás je to iné? Keby nie mamy, že šije a dostane peniaze, často by sme nemali nič, otec všetko prehrá a prepije. Vstupné zaplatím ja, neboj, teraz mám a ty si potom môžeš kúpiť zmrzlinu.“

„To vážne? Si tá najlepšia kamarátka na svete,“ zastala a hodila sa mi kolo krku, až ma takmer prevalila. „Nikdy ti to nezabudnem,“ dodala šťastná.

„Neblázni, veď sme kamošky, nezdržuj a poď už.“

Blížiac sa ku kúpalisku, zbadali sme, že si miesto len tak ľahko nenájdeme. Nakoniec to ale dobre dopadlo. Z diaľky na nás mávali spolužiaci Vilo a Maroš. Mali pri sebe voľné miesto, pomerne blízko bazéna.

„Ahojte, čo tak neskoro? Už je to tu plné. Ste zaspali?“ s rehotom sa na nás vyrútil Vilo, kým Maroš sa iba uškŕňal.

Nadýchla som sa a nervózne štekla: „Čo všetci máte s tým zaspaním? Veď máme dva mesiace prázdnin, kam sa ponáhľať?“

„Veď sa nedurdi, dáma, nič také som nepovedal,“ s úsmevom sa ohradil Vilo.

„Možno nie, ale už som ju aj ja tak privítala,“ kajúcne priznala Vierka.

„Poďme do vody, nechcem sa hádať,“ ukončila som tému.

Moja nálada bola mrazivá, zjavne to na mne všetci videli. Nepomohla voda ani zmrzlina, ale ani vtipy, ktorými bol Vilo povestný. Maroš bol akoby bez vlastného názoru, vždy sa prikláňal k silnejším a preberal ich chovanie. Smial sa na veciach, ktorým často ani nerozumel. Napriek rozdielnym povahám sa tí dvaja na škole už od druhého stupňa s počúvaním dopĺňali a kamarátili.

Sedela som na deke a premýšľala nad tým, že som sem dnes ani nemala ísť. Vierka vo vode šantila, akoby sa v nej narodila. Zobrala som si knihu a zahĺbila sa do čítania. Ani to ma neuspokojilo, stále som viac vnímala krik okolo seba, šantenie detí, až ma rozbolela hlava. Boli štyri hodiny popoludní, keď som sa rozhodla, že idem domov. Vierka zostala

prekvapená, nechcelo sa jej odísť.

„Nechod ešte, prosím, veď je tu dobre, zaplatili sme celodenné vstupné,“ namietala.

„Vierka, ty zostaň, ja sa nenahnevám. Máš tu Vila, Maroša aj iných, nebudeš sama. Vážne ma bolí hlava, nie som vo svojej koži, prepáč mi.“

„A nenahneváš sa na mňa, keď zostanem?“

„Vravím ti, že nie. Len mi nie je dobre, mám v žalúdku čudné chvenie a bolí ma hlava. Idem domov, ľahnem si, do zajtra to prejde,“ ubezpečovala som ju a balila si veci.

Vierka sa upokojila, vbehla do vody a ja som si išla svojou cestou. Čím viac som sa približovala k domu, akosi som samovoľne zrýchľovala krok.

Bránka bola otvorená, ale už pri vstupe na dvor som počula mamine zúfalé, ba až strašné výkriky, ktoré vychádzali z domu. Rozbehla som sa a prudko otvorila dvere do kuchyne.

Hrôza ma paralyzovala, nedovolila mi spraviť krok vpred a slová uviazli v hrdle. Nemo som pozerala na otca. Držal v ruke krvavý nôž a kopal do schúleného kľbka na zemi, pod ktorým sa vytvárala kaluž krvi. Keď ma zbadal medzi dverami, ako na neho v šoku vyplieštam oči neschopná vydať zo seba hlas, osopil sa na mňa. „Čo tu robíš, kurva?“ Vzápätí sa tackavým krokom a s krvavým nožom v ruke približoval ku mne.

Zrejme to bol pud sebazáchovy, čo ma okamžite prebral zo šoku. Vyletela som z kuchyne ako zmyslov zbavená. Celou cestou z dvora na ulicu, neobzerajúc sa za seba, som kričala: „Pomôc, tato mi zabil mamu, chce zabiť aj mňa, pomôc, pomôžte mi, prosím!“ Šok uvoľnil slzy, pršali mi z očí ako dážď z mraku. Susedia začali zvedavo vybiehať z domov, záhrad aj dvorov.

„Čo sa stalo? Rýchlo hovor,“ chytila ma susedka Luptáková za ruku a ťahala k nim do dvora.

Vytrhla som sa jej z rúk a revala z posledných síl. „Nechajte ma, pomôžte mame! Leží doma na zemi v kaluži krvi.“

Volajte niekoho. On ju zabil, aj mňa zabije, má nôž.“ Dychčala som a strácala hlas. Zrazu sa okolo mňa zhŕklo veľa ľudí a každý navrhoval niečo iné.

S hrôzou som pozerala k domu, či otec nevybehne von, aby ma zastavil. Okolie zahalilo smrteľné ticho s akousi hrozivou predzvestou.

„Juro, nestoj tu ako prikovaný, choď pozrieť dnu a volaj príslušníkov,“ zakričala suseda.

Nečakane sa z hlúčika ozval hlas. „Počul som tú ženu volať o pomoc, už som volal Verejnú bezpečnosť, o chvíľu sú tu. Poďme sa tam, chlapi, aspoň traja pozrieť, čo sa vlastne stalo.“ Zbadala som medzi nimi mladého muža, ktorý vedľa nás kúpil dom.

Ktosi ma krčovite držal v náručí, nejaká pani zas hladkala po vlasoch, tíšiac môj zúfalý plač. Medzi vzlykmi som zo seba začala útržkovite súkať, čo som doma videla.

Zrazu v dave ľudí, ktorí sa zbehli na ulici, nastal šum. Akoby na mňa všetci na chvíľu zabudli. Ich pozornosť upútali chlapi, ktorí vychádzali z nášho domu. Takmer súčasne bolo počuť hučanie sirén, pri dome zastali dve autá Verejnej bezpečnosti a sanitka.

Priblížila som sa k bránke, cez ktorú dovnútra bežali príslušníci a záchranári. Neďaleko stálo zopár zvedavcov, mňa si nikto nevšimal. Zostala som učupená v krikoch a triasla sa na celom tele.

Všetko sa to zbehlo veľmi rýchlo. O chvíľku som videla, ako z domu niekoho vynášajú na nosidlách. Bože môj, to je mama, pomyslela som si a vrhla sa s výkrikom k nosidlám. „Mamička!“ Než ma odtrhli, stihla som iba jediný pohľad. Ústa jej prekrývala priesvitná maska.

„Ty si dcéra tej pani?“ spýtal sa príslušník, pevne ma držiac svojimi veľkými rukami.

„Je to moja mamička. Žije?“

„Bola si tam, keď sa to stalo?“ pozeral sa na mňa, akoby mi nechcel povedať pravdu.

„Povedzte mi, žije moja mama?“ nedala som sa odbiť

a plačlivo drankala ďalej.

„Mama žije,“ konečne z neho vyšlo. „Tak mi povedz, dievča, ty si videla, čo sa v dome stalo?“

„Prišla som práve domov. Pustíte ma za mamou?“ utiera-
júc si slzy som sa otočila za nosidlami, ktoré už boli
v sanitke.

„Nie, za mamou teraz nemôžeš, je ťažko zranená, musí ísť
do nemocnice. Koľko máš rokov?“

„Pätnásť, budem mať. Zatvoríte otca do väzenia?“

„Počkaj tu, niečo musím vybaviť a budeme pokračo-
vať,“ odsunul ma k autu. Obrátil sa k inému mužovi v uni-
forme a niečo si šepkali. Ten pokrútil hlavou a odišiel do
domu.

Stále som pozerala tým smerom a bolo mi čudné, že nevi-
dím otca. Asi ho tam držia a vypočúvajú, pomyslela som si.

„No poď, dievča, nastúp si do auta, tu sa porozprávame,
aby nás nikto nerušil,“ postrčil ma príslušník.

Keď som sa usadila vo veľkej dodávke, letmo som cez
okno zazrela, ako okolo našej brány dávajú muži v unifor-
mách pásku.

„No, teraz sa porozprávame trošku o tom, čo si vide-
la“ zvedavo prehovoril príslušník.

Vtom sa na dodávke otvorili dvere. „Miro, toho sa nepo-
darilo oživiť, volal som obhliadajúceho.“ Muž sa vzápätí za-
razil, vidiac ma tam sedieť.

„Koho to tu máš?“

„Potom ti poviem, nechaj nás a zatvor dvere,“ nahnevane
mu odpovedal príslušník v aute.

Keď sa dvere zatvorili, otočil sa ku mne s otázkou: „Ako
sa voláš?“

„Jana,“ odvetila som a triaška mnou začala lomcovať, slzy
sa mi tísli do očí.

„Priezviskom?“

„Pavlasová.“

„Bola si v tom čase, keď sa to stalo, doma?“

„Prišla som až potom, mama už ležala na zemi a otec do

nej kopal. Išiel na mňa s nožom, a tak som ušla.“

„Vyzeráš rozumne. Neboj sa, otec ti už nič nespraví.“

Telom mi prešiel elektrický prúd, hlavou preblesli slová príslušníka, ktorý povedal, že sa ho nepodarilo oživiť. Do tváre sa mi nahrnula krv, ostatné si nepamätám.

Prebrala som sa v sanitke. Do žily mi pritekala z hadičky tekutina. Vedľa mňa sedela pani v bielom a hladila ma po tvári.

„Už je dobre, dievčatko, ničoho sa neboj. Bol to iba skrat, šok.“

„Kde je mama?“

„V nemocnici. Operujú ju. Uzdraví sa, neboj.“

„Otec?“

Chvíľu si ma premeriavala pohľadom, akoby skúmala, čo mi môže povedať. Naraz sa na sanitke otvorili dvere a v nich stála babka z maminej strany s príslušníkom. „Pani doktorka, toto je babka dievčaťa, môže ísť na chvíľu k nej?“ Doktorka ustúpila a prenechala stoličku babke. „Nech sa páci, ale musím byť tu, prepáčte.“

„Nevadí, pani doktorka, som vám vďačná.“

Keď si ma babka privinula k sebe, pocítila som prúd jej slz. „Dievča moje, sirôtka, strašné niečo, len to počuť. Ako sa to mohlo stať?“

„Kde je otec? Je mŕtvy?“ vyslovila som nástojčivo doktorkou nezodpovedanú otázku.

Babka ma pohladila po vlasoch a bolo vidieť, ako ťažko nachádza odpoveď. Očami hľadala pomoc u doktorky, ktorá mlčala. Nakoniec sa po chvíli ticha, pozerajúc pritom na mňa, odhodlala k dvom slovám. „Zabil sa.“

Bolo to čudné. Necítila som nič, ani bolesť, ani strach. Stratila som všetky emócie. Dozvedela som sa všetko a nič. Nikto mi zrejme neodpovie, čo so mnou bude, kam pôjdem, ako budem žiť, či mi nezomrie aj mama.

Ani som si nevšimla, kedy infúzia dotiekla, keď pristúpila lekárnica a vybrala zo žily ihlu.

Pomohla mi vstať. „Netočí sa ti hlava?“

„Nie, to je dobré.“

„V tom prípade môžeš ísť s babkou domov.“

Domov? Ale kam domov, kde mám vlastne domov?

Vyšla som von zo sanitky. Náš dom bol obkolesený policajnými páskami, nepretržite strážený mužmi v uniformách a motalo sa tam veľa susedov z okolia. Vtom som zbadala Vierku, ako si drží ruku na ústach, vedľa nej stáli Vilo s Marošom. Už sa asi konečne vykúpali, pomyslela som si. Pristúpila k nám suseda Luptáková a volala nás s babkou k nim, keď tu zrazu z domu vynášali na nosidlách niekoho zakrytého. Ulica v tej chvíli akoby celá zmĺkla.

Všetko, čo sa dialo potom, bol jeden zlý sen, z ktorého mi zostala živá spomienka na matku schúlenú na zemi v kaluži krvi a opitého otca, ktorý do nej kope.

Kľúče od nášho domu odovzdal príslušník babke. V ten deň sme sa tam nedostali. Museli sme počkať až na druhý, keď príslušníci všetko nafotia a spíšu.

Babka sa susede Luptákovovej poďakovala za pozvanie a ťahala ma odtiaľ preč. Ako bez vôle som cupitala povedľa nej až k jej domu. Bývala o dve ulice ďalej. Mala veľmi skromný domček, v ktorom žila len so svojim synom Edom. Dedko zomrel nešťastnou náhodou na stavbe pred mnohými rokmi.

Na druhý deň sme sa s babkou vybrali autobusom do nemocnice za mamou. Pustili nás k nej iba na chvíľku, sestra nám povedala, že na tom nie je dobre a nesmieme ani hlasno rozprávať.

Keď sme vstúpili do miestnosti, bola pri vedomí. Ležala na izbe plnej monitorovacích prístrojov, na jeden z nich bola napojená. Na tvári mala modriny, peru rozbitú a opuchnutú. V očiach mala výraz, na ktorý sa nedá zabudnúť a ktorý zo mňa vypudil potlačené emócie v podobe prívalu slz. Pristúpila som k nej, utierajúc si slzy do rukáva a ticho povedala: „Mamička moja, nezomieraj mi.“

Neplakala v tom pravom zmysle slova, len z kútikov očí jej stekali slzy a pery šepkali nezrozumiteľné slová. Hladila som ju po vlasoch, ubezpečovala ju, ako veľmi mi chýba a ako

veľmi ju ľúbim, že musí žiť, lebo má mňa a nemôžem tu zostať sama. Nevieam, či mi rozumela, hoci sa mi snažila niečo povedať, nerozumela som jej zas ja.

Babka sa postavila na druhú stranu postele, hladila mamine ruky a počula som, ako hovorí: „Vydrž, nenechaj to chýďa sirôtku na tomto svete samú.“

Mama zaklipkala očami, z ktorých stále vytekali slzy ako voda z otvoreného kohútika a opäť šepkala niečo nezrozumiteľné. Stískala som jej dľaň, ale spätná väzba nebola žiadna, ruky jej bezvládne ležali pozdĺž tela, akoby ma už nikdy nechceli objasť.

„Musíte už odísť, potrebuje pokoj,“ vyrušil nás hlas sestričky.

Pobozkala som mamu a poslušne vyšla z izby. Na chodbe náš čakal lekár. Babka ho pozdravila a spýtala sa, ako je na tom pani Pavlasová.

„Vy ste príbuzná?“

„Áno, som jej matka a toto je jej dcéra,“ odvetila babka a nespustila z neho zrak.

„Pani Pavlasovú k nám priviezli, ako isto viete, v zlom stave. Museli sme rýchlo operovať, mala na tele niekoľko vpichov ostrým predmetom, zasiahnuté boli dôležité orgány, zlomené rebrá a poškodená miecha. Ako sa nám bude zotavovať, to záleží od jej sily a od toho tam hore,“ zdvihol zrak k oblohe. „Keď veríte, modlite sa, viac v tejto chvíli neviem. Každý deň môžete prísť na päť či najviac desať minút. To je odo mňa zatiaľ všetko. Dovidenia.“

Zostali sme stáť na chodbe a mne sa zdalo, že mi práve zobrali dušu na rekonštrukciu. Prvá sa spamätala babka, chytila ma za ruku a povedala: „Poďme, dievča, tu nič nezmôžeme, pomôže iba Boh, počula si lekára. Boh a jej sila.“

Nemala som žiadne veci na oblečenie ani hygienu. Babka nechcela, aby som k nám do domu išla ja. Odviedla ma oproti k pani Luptákovej a vybrala sa tam sama. Po chvíli sa vrátila a bezducho si sadla na stoličku. O mňa sa bála a sama to nezvládla.

„Čo je, Milka?“ priskočila k nej suseda. „Je ti azda niečo? Zle ti je?“ podala jej pohár vody.

Babka sa vydýchala a napila. „Irenka, nemôžem tam ísť, mám strašnú arytmiu, je mi nevoľno. Ako som vošla, na zárubni boli ešte krvavé stopy. Moje srdce to nezvládne. Prosím ťa, zober niekoho a choďte tej malej zobrať veci. Dom je treba vyčistiť.“

„Chápem ťa, Milka. Idem zavolať mladú odvedľa, hádam so mnou pôjde. Veď to je strašné nešťastie pre všetkých,“ pozrela na mňa.

„Čo ti máme vziať, Janka? Povedz si.“

Vetu, ktorú som vyslovila, asi ani jedna nečakala. „Pôjdem po veci sama, nebojím sa, keď tam už on nie je.“

Obe na mňa pozerali s nemým úžasom. „No čo je? Veď som tam doma a raz tam aj tak musím ísť.“

„Dobre, Janka, ale idem s tebou,“ odpovedala suseda, „zoberieš si všetko potrebné, pomôžem ti.“

„Milka, ty tu zostaň, my sme za chvíľku späť. Dievča je mladé, silné, zvládne to.“

Vošli sme do domu a vstúpili do kuchyne. Pred očami sa mi premietol film ako z hororu. Striaslo ma.

„Nepozeraj na nič, poďme, pobalíš si veci,“ ťahala ma suseda za ruku.

Otvorila dvere do izby a tam sa nám naskytol strašný pohľad. Na zárubni bola otláčená malá ruka, asi mamina, a celá izba rozhádzaná až sa zdalo, že tam vystrájalo stádo opíc. Toto zaskočilo aj pani Luptákovú, ktorá sa prežehнала. Sadla som si na posteľ a v mysli mi blúdili záblesky posledných minút zápasu dvoch ľudí, ktorí boli strojcami môjho života.

Z myšlienok ma vyrušil tetin hlas. Okamžite som sa vrátila k prítomnému času, ktorý nič nezmení na tom, čo bolo, čo sa stalo, ale núti nás konať okamžite.

„Janka, balíme, poď.“

„Áno, teta, idem.“ Zdvihla som sa a začala vyberať veci, z ktorých bolo niečo v skrinke a niečo na zemi či na posteli.

„Janka a nevieš, mama nemala nejaké peniažky, čo si odkladala?“

Zamyslela som sa nad vážnosťou otázky. Vlastne áno, mama mi vravela, že keby sa niečo stalo, schováva si peniaze za posteľ pod koberec, aby ich nenašiel otec.

Išla som k posteli a nadvihla koberec pod ňou. Víťazoslávne som stadiaľ vytiahla peniaze. Bolo tam takmer dvetisíc korún.

„Fíha, no tvoja mama je pracovitá a šetrná, veď to o nej všetci vieme, takého gaunera si nezaslúžila. Schovaj ich poriadne a rýchlo bal, aby sme stadeto vypadli.“

S veľkými taškami sme ako zloději utekali preč, aby po nás nezostali stopy smrti, ktorá dýchala zo všetkých stien. Poslednýkrát som vrhla pohľad na dom, z ktorého majú od včera hrôzu asi všetci. Zamkla som. Za múrmi som nechala svoje detstvo, hoci neveselé, ale spútané láskou mamičky, ktorá sa mi snažila dať všetko, čo mohla, hoci sama veľmi trpela.

Keď sme sa vrátili k pani Luptákovej, babka driemala na gauči. Až som sa v prvom momente zľakla, že sa jej niečo stalo. „Babi, si v poriadku?“

„Ach, dievčatko moje, áno, som v poriadku, len som si zdriemla, dlho ste boli. Našli ste všetko?“

„Našli sme, dom sa však musí upratať. Ten tam teda spravil revolúciu, než pošiel na onen svet. Takto sa tam Iveta z nemocnice nemôže vrátiť,“ odvetila suseda, neberúc si servítku pred ústa.

„Ale kto, Bože môj, Irenka? Ja to nezvládnem, to dieťa nemôže. Koho zoženieme? Peňazí nieta.“

„Neboj sa, spravíme susedskú brigádu. Chlapi vymaľujú, ženy upracú,“ jednoznačne rozhodla suseda.

„Babi, ja som našla mamine peniaze,“ priznala som sa, ukazujúc jej úlovok. Mamička si ich skrývala pred otcom.

Babka vypleštila oči, akoby zbadala v mojej ruke zlatú guľu.

„To vážne?“

„Aspoň bude na pohreb,“ vzdychla si zrazu smutne.

„Ja ti poviem na pohreb,“ skríkla suseda.

„Predsa tomu gaunerovi, vrahovi a samovrahovi nebudeš platiť pohreb z mozoľov svojej dcéry. Si sa zbláznila? Nič si nevidela, rozumieš? Toto dievča a tvoja dcéra, keď sa z toho dostane, ich budú potrebovať. Jemu nech spraví pohreb, kto chce. Obec alebo ten jeho ožratý brat, čo je neviem kde.“

Obe sme s babkou pozerali na rozguráženú susedu a nevychádzali sme z údivu.

„Máš pravdu, Irenka, veľkú pravdu. Som už nejaká unavená, aj mozog mi starne. A keby sme tie peniaze nechali u teba, pokiaľ nedôjde Ivetka z nemocnice? U teba budú v bezpečí.“

„Prečo u mňa? Ty si jej mama a si aj babka, tak si ich ustráž,“ začudovala sa suseda.

„Nuž, ja mám doma Eda a vieš, aký je. Toho sa práve bojí a Janke ich nemôžem nechať.“

„Ak s tým Janka súhlasí, môžete si ich u mňa odložiť. Veď Ivetka sa isto čo nevidieť vráti. Tak ako, Janka? Súhlasíš s tým, čo navrhla babka?“

„Hm, neviem, keď babka chce, mne je to jedno. Ja chcem len, aby sa mi mamička vrátila domov.“ Nepremýšľala som nad peniazmi, ich význam pre život som si v tej dobe neuvedomovala. Bez mamy som sa v tomto svete cítila stratená, opustená sirota, ako ma nazvala babka.

Mama s babkou nemali dobrý vzťah. Mama jej vyčítala, že je pod vplyvom syna, maminho brata, ktorý ju stále pripravoval o peniaze.

Babka mame predhadzovala otca ožrana, a tak boli vzťahy neustále na hranici zmrazenia.

Babka sa ku mne nechovala zle, ale ani mi nikdy nič nekúpila. Stále nariekala, že nemá peniaze, ako je všetko drahé. Pod ťarchou týchto myšlienok mi napadlo, že je divné, keď babka nechcela peniaze, ktoré mama schovala pred otcom.

„Dobre teda, peniaze zostanú u nás, pokiaľ nepríde Iveta

domov z nemocnice,“ povedala suseda dôrazne.

„Babi, nejdeme už domov?“ položila som nesmelú otázku.

Akoby som ju vyrušila v snení, takmer vyskočila z pohovky. „Pravdaže, ideme, musím ešte variť.“

Obrátila sa na susedu. „Irenka, ďakujem ti za všetko, pôjdeme si teda po svojom. Daj mi vedieť, ako to spravíme v tom dome.“

„Samozrejme, neboj sa, Milka, ja to zariadim a dám ti vedieť. Ale Edo by tiež mohol pomôcť. Spýtaj sa ho.“

„Irenka, s ním je to ťažké, teraz začal robiť, ktovie, ako dlho vydrží. Nemôžem mu slovo povedať, hneď na mňa kričí,“ povzdychla si babka.

„Sama si na vine, Milka, načo ho podporuješ, nech sa stará, je dospelý. Veď on by sa mal starať o teba, nie ty o neho. Na starobu ti to naozaj nie je treba,“ nahnevane skonštatovala suseda.

Babka, vychádzajúc z dverí, si len povzdychla. „Ľahko je radiť, iné zažiť. Tak zbohom sa tu maj, Irenka,“ zdvihla tašku a pobrala sa k východu.

„Zbohom, Milka, a ty Janka, príď povedať, ako je s mamou,“ pohladila ma po pleci suseda a vypravovala nás až na ulicu.

Babka sa mi zdala unavená. Každá sme niesli jednu tašku, ale ona ledva kráčala. Možno toho bolo na ňu za posledné dni priveľa, veď mala takmer sedemdesiat rokov. Chytila som ju popod pazuchu a skúsila som ísť jej tempom.

„Nezoberiem obe tašky ja, babka?“

Vďačne na mňa pozrela a opäť si nahlas povzdychla. „Ja to zvládnem, ty moja sirôtka, máš toho dost.“

Už mi to začalo prekážať. Akáže som ja sirôtka, veď som mala mamu. Otcova smrť ma šokovala, ale neopúšťal ma hnev, ktorý som voči nemu pociťovala. Takmer mi zabil jediného človeka, ktorý ma mal naozaj rád. Nepremýšľala som nad tým, že ho už nikdy neuvidím. Zostal iba hnev.

Keď sme prišli domov, stálo tam auto strýka Eda. Auto?

Taká stará haraburda, že hyzdila aj ulicu, na ktorej parkovala. Pred dverami na lavičke sedel strýko a pil pivo. Keď nás zbadal, postavil sa s úškľabkom jemu vlastným a prehovoril na nás. „Počul som, že máme v rodine o jedného menej. Či o dvoch?“ pozeral na mňa, ako keby tú otázku adresoval mne, čakajúc na odpoveď.

„Dobrý deň,“ pozdravila som a obišla okolo neho do domu. Počula som babku, ako mu vraví: „Nechaj to dievča na pokoji.“

„Nič som nepovedal, mama, čo do mňa vrtáte? Len som sa spýtal.“

Odniesla som tašku do izby a išla babke oproti, zobrať druhú.

To už strýko vchádzal z chodby za babkou do kuchyne a rozhadzoval rukami. „Čo sa to tu vlastne deje? Vie mi to niekto povedať? Hádam sa to dievča nestahuje sem. Čo nemá domov?“ pozeral raz na mňa, raz na babku.

Mama ma učila, že sa medzi dospelých nemám miešať, oni si to vraj vždy vydiskutujú. Tak som sa nemiešala ani teraz. Zobrala som babke tašku z ruky a išla som do izby.

Nedalo sa nepočuť ich rozhovor, ktorý bol pomerne hlasný, aspoň zo strany strýka.

Babka mu vysvetľovala, že do domu nemôžem ísť, lebo je tam všetko hore nohami a mama je v nemocnici. Strýko oponoval. „Tak sa nastahujeme do domu k nej. Dáme to tam do poriadku, je tam viac miesta ako tu.“

„Nemôžeme, Edo. Bez jej súhlasu nie a ona je ešte neschopná chápať a dať súhlas.“

„Aký súhlas? Čo to trepete? Tej malej dal kto súhlas, aby sa sem nastahovala?“

„Edo, ja som jej dala súhlas, je to môj dom. Prestaň už, som unavená. Musím kadečo riešiť, pohreb, nemocnicu, nechaj to už tak,“ bolo počuť babkin dôrazný hlas, ktorým chcela ukončiť debatu. Vtom sa ozval strýkov škodradostný smiech.

„Ha, ha, ha, zabudli ste? Dom je napísaný na mňa, vy tu

len s mojím dovolením môžete bývať. Mňa sa budete pýtať, či s tým súhlasím. A ja nesúhlasím!“

Zrazu zostalo ticho ako v kostole. Zo zvedavosti som nazrela do kuchyne. Babka sedela na stoličke, ruky zložené v lone, bezduchým pohľadom pozerala pred seba.

Strýko stál nad ňou, ale v momente ma zbadal. „Tak dobre, dnes tu môžeš byť a ďalej sa dohodneme.“ Otočil sa a vyšiel von.

Pristúpila som k babke a pohľadila ju po hlave. „Babi, nebuď smutná, on to tak možno nemyslel.“

Zdvihla hlavu a pozrela na mňa takými smutnými očami, až som čakala plač. „Nie, sirôtka moja, nemyslel,“ vyšlo jej z úst ticho.

Pomaly vstala. „Prezleč sa, dnes už nikam nepôjdeme. Niečo uvarím, určite si hladná.“

„Som, babi, stačil by mi chlebík s masťou. Pomôžem ti variť, aj mame doma pomáham. Idem sa prezliecť.“

Keď som sa vrátila z izby v kraťasoch, na stole ma čakal chlieb s masťou a pohár mlieka.

„Ďakujem, babi. Ako si vedela, že mám rada mlieko?“ nečakajúc na odpoveď, vrhla som sa k stolu. Až keď som zahryzla do chleba, napadlo mi, že babka tiež ešte nič nejedla.

„Babi, aj ty si niečo narýchlo zober zjesť.“

„Nie, sirôtka, ja nie som hladná. Uvarím polievku a potom sa najem.“

Pozerala som na jej zhrbenú postavu a zdalo sa mi, akoby ťarchu, ktorú mala roky na pleciach, už nevládala uniesť. Bola veľmi krehká, ruky sa jej triasli a jej pohyby po kuchyni boli čoraz pomalšie. Rýchlo som zjedla chlieb, vypila mlieko, aby som jej mohla pomôcť.

„Povedz mi, babi, s čím ti pomôžem?“ dotkla som sa jej ruky, ktorá bola aj napriek horúčave studená ako ľad. „Nie je ti dobre? Si studená. Sadni si a hovor mi, čo mám robiť. Ja uvarím, dobre?“

„Nejako ma ten život unavil, sirôtka moja,“ slová z nej vychádzali čoraz pomalšie.

Sadla si na stoličku a šúchala si ruky. „Daj sem na stôl zemiačiky, očistíme ich a spravíme polievku,“ povedala pomaly, zajakajúc sa.

„Babi, nechceš si ľahnúť? Ja to spravím, zdá sa mi, že si chorá.“

„Nie, poď spravíme to a potom si ľahnem.“

Začala som čistiť zemiaky, keď vošiel do domu strýko Edo. „Čo je na jedenie?“

„Varíme,“ odpovedala som. „Babka je chorá, nevládze.“

„Čo vám je mama?“ spýtavo na ňu hľadel.

„Nič,“ potichu z nej vyšlo.

„Keď na to pozerám, tak skoro jesť nebudeme. Choďte si ľahnúť, ja to s mladou uvarím,“ zobral jej z ruky nôž a začal čistiť zemiaky.

Babka zostala nepohnute sedieť ďalej a iba na nás bezducho pozerala. Nezdala sa mi, akoby sa z nej vytrácal život.

Dočistili sme zemiaky, strýko ich umyl a dal variť. Pôsobil na mňa, že variť vie, nič sa babky nepýtal.

„Babi, poď si ľahnúť,“ chytila som ju pod pazuchu. „My to so strýkom spravíme a prinesieme ti polievku.“ Vstávala a pomalými krokmi, držiac ju, sme vošli do izby. Posadila som ju na posteľ, vyzula a poľahla ju. Stále bola studená, akoby jej bola zima, tak som ju zakryla perinou.

„Lež, babi, oddýchni si. Vyzlečieš sa, keď sa naješ. Ja idem pomôcť strýkovi.“

Pozrela na mňa a privrela oči. Nechala som ju tak, asi jej už nebolo do reči.

Strýko dovaril na variči polievku, mne kázal umyť riad. Na stôl položil tri tanierne a keď naberal, zakričal: „Mama, poďte jesť.“

Odpoveďou mu bolo ticho. Vošiel do izby. „Čo mám poslať telegram?“

„Ja jej odnesiem, asi nevládze vstať, je chorá,“ pristúpila som k posteli. Babka mala otvorené oči, ale mlčala, iba pohybovala perami, akoby chcela niečo povedať.

„Počkaj, posadíme ju,“ ozval sa strýko a podvihol ju na

posteli.

„Babi, dám ti polievku, je dobrá, zohreje ťa,“ pokúšala som sa jej vložiť do úst lyžicu. Neprehltla, všetko jej vyteklo von. Nechápala som. Zrazu strýko skrikol: „Boha, ona má porážku! Idem volať sanitku!“ Rozbehol sa von.

Pozerala som na babku a nerozumela tomu. Oči mala otvorené, pery sa jej pohybovali, ale nič z nich nevyšlo.

„Babi, povedz mi niečo,“ zúfalo som ju prosila a slzy ako hrachy mi stekali po tvári. Toto nie, Bože môj, neber mi ju, kde sa podejem?

„Poď, vstaň, babi, skúsime to spolu.“ Odhrnula som perinu a tam ma čakal ďalší šok. Pod perinou bolo všetko mokré, akoby sa pocikala. Vlastne áno, ona sa pocikala. Stála som tam a myslela si, že zošaliem. Bola živá, ale akoby mŕtva a ja som nemohla nič spraviť. Vtom som počula buchnúť dvere a do izby ako víchor vrazil strýko.

„Ide sem sanitka,“ oznámil mi jedným dychom. Keď zazrel mláku okolo babky, zahrešil tak hlasno, až som sa prikrčila.

„Doboha, ešte sa aj pošťala?“ Otočil sa ku mne a zreval: „Čo tu stojíš ako soľný stĺp, odnes tú polievku preč. Tú už dnes ješ určite nebude.“

Rýchlo som zobrala tanier a odniesla ho do kuchyne. Otočila som sa k dverám izby a počula, ako strýko vraví babke.

„To ste mi spravili naschvál, mama, že? Ešte aj fagana na krku, ale ja už mám plán, rýchlo spravím poriadky.“

Otočil sa a zazrel ma. „Čo tu čumíš ako teľa? Prac sa čakať von sanitku. Všetko je to kvôli tebe,“ rozmáchol sa rukou, akoby ma chcel udrieť.

Rýchlo som vybehla von. Práve včas, lebo sanitka už zastavovala pri bráne. Vybehli z nej dvaja chlapi v bielych plášťoch aj jedna žena, asi doktorka.

Ukázala som im rukou, kam majú ísť a nasledovala ich. Pri dverách sa ku mne pani v bielom plášti otočila, vraviac mi: „Zostaň radšej vonku.“ Zatvorila mi dvere pred nosom, a tak som si mlčky sadla na schody. Srdce mi búšilo ako zvon, v duchu som prosila Boha, aby babku ušetril.